

Bijlage bij raadsvoorstel: Toelichting op het procesvoorstel

We delen het hele proces op in 5 fases: de Startfase, de Onderzoeksfase, de Ontwerpfase, de Vaststellingsfase en de Uitvoerings-/Monitoringsfase.

Tussen deze fases door organiseren we momenten waarop de raads werkgroep 'leert en reflecteert' onder begeleiding van een externe procesbegeleider.

1. Startfase

In deze fase moeten we samen gaan bepalen wat voor soort omgevingsvisie we willen maken.

Wat is de doelstelling van de visie? Wat willen we ermee bereiken; is het een kader voor afweging van initiatieven of meer een wenkend perspectief voor inwoners & ondernemers? Daaraan gerelateerd; voor wie maken we de visie? Wordt de visie beleidsarm (bestaand beleid van het fysieke domein samen brengen in één document) of nemen we ook nog nieuwe beleidsonderdelen op (integraal afgewogen)?

Wat is de mate van gebiedsgerichtheid (iedere wijk/kern uitwerken of blijven we op een hoger schaalniveau (of toch een mix?). Afhankelijk van het doel en de doelgroep die we kiezen; willen we veel aandacht besteden aan de verbeelding/ digitalisering/ het gebruiksgemak?

We brengen voor deze discussie ook overzichtelijk in beeld (visualisatie) welke lopende projecten er allemaal zijn in het fysieke domein, en hoe deze zich tot elkaar en tot de omgevingsvisie (kunnen) verhouden.

In deze fase gaan we ook samen het besluit over het participatietraject voor de omgevingsvisie voorbereiden. Dit besluit hangt sterk samen met het besluit over het 'soort' visie.

De Omgevingswet stelt geen verplichtingen aan de vorm van participatie, maar stelt wel dat je aan participatie moet doen en bij voorkeur zo vroegtijdig mogelijk in het proces. Er zijn inmiddels verschillende methodes gebruikt door andere gemeenten. Die ervaringen gebruiken we.

Het is mogelijk om onderscheid te maken in hoe, met wie en waarover participatie plaatsvindt (generiek, gericht op een gebied, gericht op een thema of gericht op een doelgroep).

Daarvoor moeten we ons zelf een aantal vragen stellen. Wat willen we met de verschillende participatiemomenten bereiken? Gaat het om het ophalen van belangen of wensen, om het onderzoeken van mogelijkheden om tegemoet te kunnen komen aan wensen, willen we deskundigheid betrekken, willen we betrokkenheid en/of eigenaarschap creëren, of gaat het om draagvlak peilen, dan wel acceptatie bevorderen?

Wie willen we betrekken? En op welke onderdelen?

En wat doen we met de opbrengsten van het participatietraject? Zijn die input voor onze eigen oordeelsvorming? Of willen we aantonen dat we rekening hebben gehouden met diverse belangen? Stellen we dat de voorkeur van de meerderheid de besluitvorming bepaalt? Of willen we vooral lokale/specifieke kennis en ervaring van deelnemers benutten voor een kwalitatieve verbetering van het plan?

Het is heel belangrijk om hierover vooraf goed af te stemmen. Voor ons zelf om een goed doordacht participatieplan op te stellen, maar zeker ook als verwachtingsmanagement naar 'buiten'. We vragen externe expertise bij het opstellen van een participatieplan voor de omgevingsvisie.

Om de organisatie, het college van b&w en de gemeenteraad in stelling te brengen voor het maken van de keuzes over het 'soort' visie en het participatieplan organiseren we samen een mini-congres tijdens de Raadskompasavond van 22 augustus 2019.

We halen andere gemeenten (met ervaring in het maken van Omgevingsvisies) naar Oss om hun verhaal, tips & trics met ons te delen. Daarnaast nodigen we enkele prominente externe sprekers uit, die ons meenemen in hun kijk op/verhaal over omgevingsvisies. Op deze manier hebben we een gezamenlijke inhoudelijke aftrap. Dit mini-congres wordt vervolgens op korte termijn opgevolgd door een of meerdere werksessies (augustus en september), waarin we samen de mogelijkheden bespreken.

De portefeuillehouder betreft de raadswerkgroep/raad bij de mogelijke keuzes, als voorbereiding op de opiniecommissie van oktober. Na de opinievorming volgt een raadsvoorstel in het 4^e kwartaal van 2019 (voor behandeling in raadsvergadering van 19 december 2019).

2. Onderzoeksfase

In deze fase verzamelen we de input die we nodig hebben om in de volgende fase te kunnen gaan ontwerpen. Wat voor soort input we gaan verzamelen hangt deels af van het raadsbesluit over het 'soort visie' en van het raadsbesluit over het participatieplan.

De input halen we uit verschillende bronnen, zowel extern als intern. Denk daarbij aan:

Beleidswaardengenerator. Dit is een tool zorgt voor overzicht van en inzicht in al het geldende Osse beleid dat de fysieke leefomgeving raakt. De opdracht hiervoor is eerder al gegeven aan Antea Group.

We brengen ook in beeld welke lopende trajecten er allemaal zijn in onze gemeente. Immers is niet alleen het definitief vastgestelde beleid van belang, maar ook de beleidstrajecten die lopen moeten goed afgestemd worden met de Omgevingsvisie (denk bv aan de verschillende energietransitie projecten, Meanderende Maas, Koers Stadshart, Agrarische visie, woningbouwverkenningen, etc.)

De staat van Oss: cijfers en statistieken. De visie gaat beschrijven waar we naartoe willen met onze gemeente. Maar om te weten hoe je daar moet komen, is het van belang dat we eerst weten waar we nu staan. Wat is de status quo? Daarnaast helpt het verzamelen van betrouwbare cijfers over de gemeente ook bij het monitoren van de gevolgen van het visiebeleid. Goede monitoring geeft de gemeente handvatten om het beleid tijdig bij te stellen als het gewenste effect niet wordt bereikt. Veel cijfers hebben we voorhanden bij de afdeling Onderzoek & Statistiek. Andere gegevens kunnen we halen bij andere overheidspartners of wel laten specifiek onderzoek doen. We onderzoeken ook of de Global Goals hier een passende rol in kunnen spelen.

Trends & Ontwikkelingen. De visie beschrijft straks het toekomstige wensbeeld voor onze gemeente. Deze toekomst hebben we echter niet volledig zelf in de hand. Er zijn altijd ontwikkelingen die als een drijvende kracht onze gemeente veranderen. Dit kan in de vorm van zowel kansen als bedreigingen. Denk hierbij bv aan demografische, technologische en economische ontwikkelingen en de trend van verduurzaming. Rekening houden met trends & ontwikkelingen zorgt voor een realistischer toekomstbeeld in de visie.

Participatie. We doorlopen een participatietraject aan de hand van het raadsbesluit hierover uit de startfase. Er ligt op dat moment dan nog geen schets, ontwerp of voorstel voor een (concept)visie. Dit betekent echter niet dat we 'blanco' naar buiten gaan. Er lopen immers veel projecten. Denk bv aan de verkenning van de Duurzame Polder, het project Meanderende Maas, de Visie Stadshart, de verkenning voor een nieuwe randweg, het nieuwe evenementenbeleid, de agrarische visie/ position paper. Veel van deze projecten doorlopen hun eigen afstemmingstraject met belanghebbenden. Dit gaan we in het kader van de omgevingsvisie niet nog een dunnetjes over doen.

Door in deze fase al naar 'buiten' te gaan, werken we zo veel mogelijk in de geest van de Omgevingswet.

Al deze verkregen input analyseren we. Indien nodig halen we externe expertise in huis om ons daarbij te ondersteunen.

Op basis van de analyse bereid de portefeuillehouder in goede afstemming met de raadswerkgroep een opinievoorstel voor over de belangrijke thema's en (aandachts)gebieden voor de omgevingsvisie. Op basis van de opinie maken we een raadsvoorstel zodat de gemeenteraad de belangrijke ruimtelijke opgaves kan kiezen, waarbij de raad onderscheid maakt tussen de opgaves die thuishoren in 'de basis op orde' of anderzijds de echte speerpunten zijn.

We sluiten deze fase af met een 'tussenproduct': een besluit van de raad over de kernwaarden en de ruimtelijke opgaves. Dit besluit is input voor de volgende fase: het ontwerpen.

3. Ontwerpfase

Op basis van de gekozen ruimtelijke opgaves gaan we aan de slag met het verkennen van de mogelijke richtingen om de diverse ruimtelijke opgaves aan te pakken. Indien nodig betrekken we hier ook externe expertise bij. Hoe we dat precies gaan doen hangt af van de keuzes die in de vorige fase gemaakt zijn. Op dat moment weten we immers ondertussen wat voor soort visie we gaan maken en hebben we ook gekozen wat de grote ruimtelijke opgaves voor Oss zijn. De aanpak van de onderzoeksfase wordt aan het begin van deze fase afgestemd met de raadswerkgroep.

In deze fase gaat ook het milieueffectrapportage een rol spelen. Een omgevingsvisie is namelijk m.e.r.-plichtig. De Omgevingswet brengt geen wijzigingen aan v.w.b. de inhoudelijke eisen van een milieueffectrapport. Het rapport moet dus nog steeds uitgaan van de maximale mogelijkheden van het plan/project en in het rapport moeten alternatieven worden vergeleken.

Wanneer we spreken over een milieueffectrapportage voor de toekomstige situatie onder de Omgevingswet, noemen we dit vaak al een Omgevingseffectrapportage (OER). De OER zal (net al

onze MER rapporten nu) door een externe adviseur opgesteld worden in opdracht van de gemeente.

Het is zeer goed mogelijk dat in deze fase op een bepaald moment blijkt dat er toch nog meer onderzoek of input van buiten nodig is op een bepaald onderwerp of thema. Daarnaast is het sowieso mogelijk om ervoor te kiezen om ook in deze fase nog een terugkoppeling met 'buiten' te organiseren (toetsen tussenproduct). Wij vermoeden dat het in deze fase goed is om op een aantal momenten te opiniëren met de gemeenteraad.

4. Vaststellingsfase

We zijn wettelijk verplicht in de ontwerp-omgevingsvisie gedurende zes weken ter inzage te leggen. In die periode kan een ieder zienswijzen indienen over het ontwerp. Uiteindelijk stelt de gemeenteraad de omgevingsvisie officieel vast.

5. Uitvoering en monitoring

Het proces van de omgevingsvisie eindigt niet bij de vaststelling. In de uitvoeringsparagraaf van de visie geven we aan hoe en door wie uitvoering gegeven moet worden aan de beleidsvoornemens. Daarbij hoort ook een afspraak over monitoring van de effecten en (indien nodig) het bijstellen van de visie en uitvoeringsparagraaf.